

1. Küresel su krizi eşit şekilde de olmasa da herkesi etkilediğini, insanların güvenli içme suyu ve sanitasyona erişim hakkından yoksun olduğu yerlerde eşitsizliklerin arttığı, bunun en ağır yükünü ise kadınlar ve kız çocuklarının taşıdığı ifade ederek, suya erişim sorunlarının çözümünde kadınlar ve kız çocuklarını merkeze alan yaklaşımların benimsenmesi gerektiği,

2. Kadınların suyun geleceğini şekillendirmeleri, su hizmetlerinin iklim değişikliği etkilerine dayanıklı olmasını ve herkesin ihtiyaçlarını karşılanması gerektiği ifade edilerek, su krizini çözmek için, kadınların seslerinin, liderliklerinin ve inisiyatiflerinin tam olarak tanındığı, dönüştürücü ve hak temelli bir yaklaşıma ihtiyaç olduğunu,

3. Suyun aktığı yerde eşitliğin büyüdüğünü, kadınlar ve kız çocuklarının suyla ilgili kararlarda eşit söz hakkına sahip olduğunda yerlerde, hizmetlerin daha kapsayıcı, sürdürülebilir ve etkili hale geldiğini belirterek, suyu daha sağlıklı ve

daha müreffeh bir yaşam için, güç haline getirmek amacıyla kadınların yönetici olarak görev almalarının sağlanması gerektiği,

temel yaklaşımların tüm üye devletler tarafından benimsenmesi yönünde tavsiye niteliğinde kararları kamuoyu ile paylaşmıştır.

Evrensel su krizinin yansımaları yerel ölçekte incelendiğinde, Türkiye'nin sanılanın aksine su zengini bir ülke olmadığı; aksine kişi başına düşen 1305 m³ yıllık kullanılabilir su miktarı bağlamında "su stresi çeken" ve iklim değişikliğinin etkileri ve artan nüfus ile ülkemizin yüzyılın sonuna doğru "su kıtlığı" çeken bir ülke olma konumuna gelebileceği yapılan bilimsel araştırmalardan anlaşılmaktadır. Bu yapısal gerçeklik, suyun her bir damlasının çok daha stratejik, rasyonel ve verimli kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Su kaynaklarının yönetiminin kritik önem arz ettiği bu dönemde, su kaynaklarımızın miktar ve kalitesinin korunması ve iyileştirilmesine yönelik tedbirlerin alınmasını zorunlu kılarak, su kaynakların yö-

netimindeki en büyük sorunlarından biri olan çok başlılığının ortadan kaldırılması ve çıkarılacak su kanunu ile yetki karmaşasının düzenlenmesi gerekmektedir. Su kaynaklarının verimli kullanımında tarımsal, endüstriyel, kentsel ve ticari üretim süreçlerinin tamamında “su ayak izinin” kararlı ve ölçülebilir bir şekilde azaltılması, sürdürülebilir ve bütüncül bir su yönetimi politikasının merkezinde yer almalıdır. Havza bazlı su tahsis planları oluşturulurken, havza kaynaklarına göre ekosistem odaklı üretim planlamaları yapılmalı, iklim değişikliği ve insan kaynaklı baskılarının etkilerini gerçek zamanlı izleyen dijital izleme sistemleri ve karar vericilere yol gösterici olacak yapay zeka destekli dinamik havza su yönetim modelleri oluşturulmalıdır. Havza bazlı elde edilen tüm verilerin sayısal ortamda tek elden yönetildiği bir veri yönetim sistemi tesis edilmelidir. Su tasarrufu ve sanitasyon bilinci, eğitim müfredatlarının ayrılmaz bir parçası haline getirilmelidir.

Dünya su günü öncesinde ilan edilen, 13 Mart 2026 tarihli Cumhurbaşkanı kararıyla onaylanan Ulusal Su Planı (2026-2035), su yönetimindeki çok başlılığa son veren bir Su Kanununu devreye almayı planlamaktadır. Ulusal Su Planı yeraltı sularını stratejik emniyet rezervi olarak konumlandırmaktadır. Bu kapsamda 167 Sayılı Kanun revize edilerek sayaçlı denetimlerin yaygınlaştırılması, sayısal modellerle izleme altyapısının güçlendirilmesi, kirlilikten korunan akiferler; yeraltı barajları, taşkın suyu depolaması ve suni besleme yöntemleriyle geliştirilmesi, tarımda su kısıtına dayalı üretim planlaması ve döngüsel su ekonomisi entegrasyonu, yeraltı kaynaklarının miktar ve kalitesinin bütüncül bir yaklaşımla korunması eylem planları arasında yer almaktadır. Ulu-

sal Su Planı ayrıca ülkedeki toplam su sarfiyatının yaklaşık %79’una tekabül eden tarımsal sulama süreçlerinde vahşi sulamanın tamamen terk edilerek kapalı basınçlı sistemlere geçilmesi ve ürün deseninin bölgesel su kısıtlarına göre optimize edilmesini kapsamaktadır. Buna ek olarak, Ulusal Su Planında, kentsel altyapıdaki su kayıp-kaçak oranlarının kademeli olarak %10 seviyesine indirilmesi, artırılmış atıksuların sanayide yeniden kullanımı ve “Sünger Şehir” modelleriyle entegre edilen yağmur suyu hasadı yöntemleriyle desteklenmesi hedeflenmektedir.

Ancak Ulusal Su Planına, 2026 yılı Dünya Su Günü ana teması olan “SU VE CİNSİYET EŞİTLİĞİ” çerçevesinde bakıldığında, planlama, havza yönetimi, ulusal su strateji ve eylemlerin hazırlanması ve hayata geçirilmesi konularında kadınların eşit temsilini sağlayacak, karar alma süreçlerine daha fazla dahil olduğu bir yönetim modelinin geliştirilmesi yönünde önerilerin yer almadığı görülmektedir. Bu nedenle 14 Mart 2026 tarih ve 33196 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan “Ulusal Su Planı” başta olmak üzere, havza su yönetim planlarının toplumsal cinsiyet eşitliği de dikkate alarak gözden geçirilmesi sağlanmalıdır.

Temiz ve yeterli suya erişim temel insan hakkıdır. Su kaynak ve varlıklarımızın kirletilerek tüketilmesi ve ticarileşmesi kabul edilemez.

Saygılarımızla,

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu